# ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση C-38/89 *

## I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. *Κανονιστικό πλαίσιο*

Η τέταρτη οδηγία 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978, περί εταιριών στηρίζεται στο άρθρο 54, παράγραφος 3, στοιχείο ζ), της Συνθήκης ΕΟΚ. Αναφέρεται στο συντονισμό των εθνικών διατάξεων που αφορούν τους ετήσιους λογαριασμούς ορισμένων μορφών εταιρίας.

Το άρθρο 55 της οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την οδηγία εντός προθεσμίας δύο ετών από την κοινοποίησή της. Δεδομένου ότι η οδηγία κοινοποιήθηκε στις 31 Ιουλίου 1978, η προθεσμία αυτή εξέπνευσε στις 31 Ιουλίου 1980.

Η τέταρτη οδηγία μεταφέρθηκε στο γαλλικό δίκαιο με το νόμο 83-353 της 30ής Απριλίου 1983 και με το διάταγμα 83-1026 της 29ης Νοεμβρίου 1983, που τροποποίησε το διάταγμα 67-236 της 23ης Μαρτίου 1967.

Το άρθρο 44-1, παράγραφος 1, του τροποποιηθέντος διατάγματος της 23ης Μαρτίου 1967 επιβάλλει στις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης να καταθέτουν, σε διπλό αντίγραφο, στη γραμματεία του tribunal de commerce, εντός μηνός από της εγκρίσεώς τους από την τακτική γενική συνέλευση των εταίρων:

1) τους ετήσιους λογαριασμούς, την έκθεση διαχειρίσεως και, ενδεχομένως, την έκθεση των ελεγκτών για την προηγούμενη χρήση·

2) την πρόταση διαθέσεως των αποτελεσμάτων χρήσεως που υποβάλλεται στη συνέλευση και τη σχετική απόφαση της τελευταίας.

Η μη εκπλήρωση της υποχρεώσεως αυτής τιμωρείται, κατά το άρθρο 53 του ίδιου διατάγματος, με πρόστιμο 1 200 έως 3 000 γαλλικών φράγκων (FF).

2. *Πραγματικά περιστατικά*

Ο Guy Blanguernon είναι οικονομικός διευθυντής της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης PAKEM που έχει συσταθεί κατά το γαλλικό δίκαιο. Η εταιρία αυτή ανήκει στον όμιλο Newtec, ο οποίος ειδικεύεται στις συσκευασίες. Ο όμιλος αυτός αντιμετωπίζει τον ανταγωνισμό αλλοδαπών κατασκευαστών, ιδίως των ιταλών και γερμανών παραγωγών.

Κατ' εντολή του ομίλου Newtec, ο Guy Blanguernon δεν κατέθεσε, εντός μηνός από της εγκρίσεώς τους από τη γενική συνέλευση των εταίρων, τους ετήσιους λογαριασμούς της εταιρίας PAKEM στη γραμματεία του tribunal de commerce του Chambéry. Λόγω της παραλείψεως αυτής η εισαγγελική αρχή άσκησε ποινική δίωξη κατά του Guy Blanguernon ενώπιον του tribunal de police του Aix-les-Bains, λόγω παραβάσεως του άρθρου 44-1 του προαναφερθέντος διατάγματος της 23ης Μαρτίου 1967.

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Ο κατηγορούμενος, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 16ης Ιουνίου 1988, υποστήριξε ότι ο νόμος της 30ής Απριλίου 1983 και το διάταγμα της 29ης Νοεμβρίου 1983 που εκδόθηκαν για να προσαρμόσουν την εσωτερική γαλλική νομοθεσία προς την τέταρτη οδηγία του Συμβουλίου θίγουν τα δικαιώματα των γαλλικών εταιριών. Οι τελευταίες υποχρεούνται να δημοσιεύουν τους λογαριασμούς τους, ενώ οι ιταλικές και γερμανικές εταιρίες δεν υπέχουν παρόμοια υποχρέωση. Πράγματι η Ιταλία και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν έχουν λάβει μέτρα εκτελέσεως της οδηγίας ανάλογα προς τα γαλλικά μέτρα.

3. *Προδικαστικό ερώτημα*

Το tribunal de police του Aix-les-Bains θεωρεί ότι δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση ότι η Συνθήκη ΕΟΚ είναι ιεραρχικώς υπέρτερη της εσωτερικής νομοθεσίας, εφαρμόζεται απευθείας στους υπηκόους των κρατών μελών και δεσμεύει τα δικαιοδοτικά όργανα, καθώς και ότι κατ' εφαρμογή αυτής της αρχής της υπεροχής οι οδηγίες του Συμβουλίου πρέπει να εφαρμόζονται στα κράτη μέλη. Επισημαίνει ότι από την τέταρτη οδηγία του Συμβουλίου της 25ης Ιουλίου 1978, καθώς και από το άρθρο 54, παράγραφος 3, στοιχείο ζ), της Συνθήκης, προκύπτει ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή ασκούν τα καθήκοντά τους συντονίζοντας, κατά το αναγκαίο μέτρο και « με το σκοπό να τις καταστήσουν ισοδύναμες », τις απαιτούμενες εγγυήσεις υπό των κρατών μελών εκ μέρους των εταιριών κατά την έννοια του άρθρου 58, εδάφιο 2, της Συνθήκης.

Θεωρεί εξάλλου ότι στην παρούσα περίπτωση η τέταρτη οδηγία του Συμβουλίου δεν έχει μεταφερθεί ούτε στο ιταλικό ούτε στο γερμανικό δίκαιο και επομένως δεν μπορεί να εφαρμοστεί η αρχή της αμοιβαιότητας που προβλέπει η Συνθήκη ΕΟΚ.

Υπό τις συνθήκες αυτές το tribunal de police αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Κατά το γράμμα και το πνεύμα του άρθρου 54, παράγραφος 3, στοιχείο ζ), της Συνθήκης και της τέταρτης οδηγίας του Συμβουλίου της 25ης Ιουλίου 1978, οι εθνικές νομοθετικές διατάξεις που θεσπίστηκαν βάσει των εν λόγω διατάξεων μπορούν να τεθούν σε ισχύ καίτοι δεν έχουν θεσπιστεί σε όλα τα κράτη μέλη ανάλογες διατάξεις, απαραίτητη προϋπόθεση του ταυτόχρονου συντονισμού στον οποίο αποβλέπει η τέταρτη οδηγία; »

4. *Διαδικασία*

Η Διάταξη περί παραπομπής του tribunal de police του Aix-les-Bains της 30ής Ιουνίου 1988 πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 16 Φεβρουαρίου 1989. Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου η κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενη από τις Edwige Belliard και Sylvie Grassi, και η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους νομικούς της συμβούλους, Antonio Caeiro και Etienne Lasnet, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να αναθέσει την εκδίκαση της υποθέσεως στο τέταρτο τμήμα και να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

## II — Περίληψη των γραπτών παρατηρήσεων

Η *γαλλική κυβέρνηση* θεωρεί, βάσει πάγιας νομολογίας, ότι η θέση σε ισχύ των εθνικών νομοθετικών διατάξεων που θεσπίστηκαν κατ' εφαρμογή μιας οδηγίας δεν μπορεί να εξαρτηθεί από τη θέσπιση ανάλογων διατάξεων σε άλλα κράτη μέλη. Το κοινοτικό δίκαιο δεν

υπόκειται στην προϋπόθεση της αμοιβαιότητας, στην οποία αναφέρεται το ερώτημα του tribunal de police. Πράγματι η κοινοτική έννομη τάξη ενσωματούμενη στην έννομη τάξη των κρατών μελών καθιστά άνευ αντικειμένου την ένσταση ελλείψεως αμοιβαιότητας. Η παράβαση εκ μέρους κράτους μέλους κοινοτικής υποχρεώσεώς του υπόκειται στο μηχανισμό των άρθρων 169 και 170 της Συνθήκης που προβλέπουν αντίστοιχα ότι η Επιτροπή και κάθε κράτος μέλος μπορούν να ασκήσουν προσφυγή λόγω παραβάσεως εάν θεωρούν ότι άλλο κράτος μέλος, μη συμμορφούμενο προς τις κοινοτικές διατάξεις δημιουργεί στρεβλώσεις στην κοινή έννομη τάξη. Επομένως, τα κράτη μέλη δεν απαλλάσσονται από τις κοινοτικές τους υποχρεώσεις για μόνο το λόγο ότι άλλο κράτος μέλος δεν τις τηρεί.

Η γαλλική κυβέρνηση παρατηρεί, επίσης, ότι εν πάση περιπτώσει το κοινοτικό δίκαιο δεν αποκλείει τη δυνατότητα των κρατών μελών να λαμβάνουν για τους υπηκόους τους μέτρα αυστηρότερα από αυτά που προβλέπουν οι οδηγίες.

Κατόπιν αυτών η γαλλική κυβέρνηση προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει στο προδικαστικό ερώτημα την απάντηση ότι εθνική νομοθετική διάταξη που θεσπίστηκε κατά τη Συνθήκη της Ρώμης και οδηγία που εκδόθηκε βάσει αυτής μπορεί να τεθεί σε ισχύ μολονότι άλλα κράτη μέλη δεν έχουν θεσπίσει ανάλογη διάταξη.

Κατά την άποψη της *Επιτροπής* πρέπει, καταρχάς, να αναφερθούν ορισμένα στοιχεία ως προς τη μεταφορά της τέταρτης οδηγίας στα διάφορα κράτη μέλη. Εξαιρέσει της Ισπανίας, της Πορτογαλίας και της Ιταλίας, τα κράτη μέλη θέσπισαν τις αναγκαίες διατάξεις για τη μεταφορά της οδηγίας αυτής. Η Επιτροπή εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι, στο πλαίσιο διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης, το Δικαστήριο, στην απόφασή του της 20ής Μαρτίου 1986, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας (17/85, Συλλογή 1986, σ. 1199) διαπίστωσε ότι η Ιταλία, μη λαμβάνοντας εντός των ταχθεισών προθεσμιών τα μέτρα που προβλέπει η τέταρτη οδηγία, παρέβη τις κοινοτικές της υποχρεώσεις. Δεδομένου ότι η Ιταλία δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση αυτή, η Επιτροπή άσκησε νέα προσφυγή λόγω παραβάσεως δυνάμει του άρθρου 171 της Συνθήκης.

Η Επιτροπή επισημαίνει, ωστόσο, ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η εκτέλεση από κάθε κράτος μέλος των κοινοτικών του υποχρεώσεων δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να εξαρτηθεί από την τήρηση των ίδιων υποχρεώσεων από τα άλλα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια η Επιτροπή προτείνει να δοθεί καταφατική απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα, διευκρινίζοντας ότι κάθε κράτος μέλος έχει την υποχρέωση και όχι τη δυνατότητα να θέσει σε ισχύ τα μέτρα που είναι αναγκαία για τη μεταφορά των διατάξεων της τέταρτης οδηγίας στην εσωτερική του νομοθεσία εντός της προθεσμίας που προβλέπει η οδηγία αυτή, ακόμη και αν άλλα κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη λάβει τα αναγκαία για το σκοπό αυτό μέτρα.

Τ. Koopmans
εισηγητής δικαστής